

Asia: VN/27386/2023-VNK-31

Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi rasismin torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä

Tarkentavat kysymykset

Millaista sidosryhmäyhteistyötä tulisi tehdä toimeenpanon aikana (yhteistyötahot, yhteistyön muoto ja fokus)?

Rasismin vastaisessa kampanjassa olemme mielellämme mukana. Samoin osallistumme mielellämme yhdenvertaisuustapahtumaan. Mitä varhaisemmassa vaiheessa pääsee mukaan suunnitteluun, sen parempi.

Miten ja missä toimenpiteissä risteävän ja moniperusteisen syrjinnän torjuminen tulisi erityisesti huomioida?

Kiitämme myös siitä, että toimenpideohjelmaan on selkeästi kirjattu tilannekuvaksi se, että Suomessa esiintyy rasismia ja syrjintää ja että ongelma vaatii uusia avauksia. Kulttuuri- ja taidealalla on laajasti otettu käyttöön turvallisemman tilan periaatteet, joka auttaa puuttumaan epäasialliseen käytökseen myös silloin, kun ihmiset viettävät vapaa-aikaa ja ovat päihtyneitä. Samat ohjeet toimivat kaikkialla, missä ihmiset kohtaavat toisiaan.

Kulttuuri- ja taidealalla rasismi heikentää ulkomailla syntyneiden taiteen ammattilaisten työllistymisen mahdollisuuksia ja myös vammaisten taiteilijoiden urapoluilla on useita rakenteellisia esteitä. Myös naisten ja miesten tasa-arvossa on tutkitusti merkittäviä haasteita esimerkiksi musiikkialalla. Olisi tärkeää, ettei valtiovalta omalta taholtaan enää antaisi lainkaan polttoainetta rasistiselle puheelle edes huumorin varjolla ja yhdenvertaisuus yhteiskunnassa tosiasiallisesti kasvaisi, eikä heikkenisi.

Mitä sellaisia toimenpiteitä toimenpideohjelmasta puuttuu, joita valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonannon puitteissa pitäisi mielestäsi edistää?

Kulttuuripolitiikan kannalta on olennaista, että rasismin torjuminen ja yhdenvertaisuuden lisääminen viedään sisään nyt valmisteilla olevaan kulttuuripoliittiseen selontekoon. Käytännöllisten toimien

osalta on tehty hyvä valmistelutyö, kun opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi toimenpideohjelman moninaisuuden edistämisestä taiteen ja kulttuurin alalla. On hyvä, että luonnoksessa viitataan tähän ohjelmaan ja jatketaan sen toimeenpanoa.

Kiitämme myös painotuksesta nuoriin. Kaikkien nuorten on saatava tuntee olevansa tervetulleita. Ylen Hyvin sanottua -tapahtuman keskustelussa nuoret arabitaustaiset suomalaiset kertoivat, mihin he kokevat olevansa tervetulleita. Esimerkit yhteiskunnasta olivat pikemminkin ulossulkevia, mutta kirjastot nousivat esiin positiivisena esimerkkinä paikasta, johon nuori voi kokea olevansa tervetullut vaikka käyttäisi huiivia. Kirjastojen mahdollisuudet kansalaisyhteiskunnan olohuoneina kannattaakin hyödyntää.

Esitämme yhdeksi pääministerin johdolla käytävän yhdenvertaisuuskeskustelun teemaksi kaikkien yhteistä vapaa-aikaa, jossa kansalaisyhteiskunnan tilat, kulttuuri ja liikunta olisivat pohtimassa, miten kaikki tuntisivat olonsa tervetulleiksi ja turvallisiksi. Kulttuuriala voi tarjota omia kokemuksiaan turvallisemman tilan periaatteista esimerkiksi rytmimusiikin tapahtumissa.

Työelämän osalta kulttuurialalla on positiivisia kokemuksia anonyymista rekrytoinneista. Esimerkiksi orkesterimuusikoiden osalta sermin takana suoritetut koesoitot ovat auttaneet löytämään etevimmät taiteilijat ennakkoluulojen estämättä.

Kotouttamisen osalta muistutamme tarpeesta toteuttaa kulttuurista kotouttamista strategisesti. Kulttuurisesta kotouttamisesta on hyviä kokemuksia esimerkiksi työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajanaisten osalta. Kaikkien on päästävä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan, ja esimerkiksi museot ovat tässä saavutettava resurssi, jota voisi hyödyntää nykyistä enemmän maahanmuuttajapalveluissa.

Miten toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia tulisi seurata?

Koska vain sitä, mitä mitataan, todella johdetaan, esitämme mittariksi THL:n TEAvisaria, josta käy ilmi esimerkiksi se, miten kuntien kulttuuripalveluissa otetaan huomioon eri väestöryhmät.

Muut kommentit

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää sitä, että Petteri Orpon hallitus on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä sekä tekemään työtä rasismien vähentämiseksi. Myös me olemme sitoutuneet tähän. Olemme antaneet lausuntonne toimenpideohjelmasta rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kulttuuriala torjuu rasismia ja edistää yhdenvertaisuutta

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää sitä, että Petteri Orpon hallitus on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä sekä tekemään työtä rasismien vähentämiseksi. Myös me olemme sitoutuneet tähän. Olemme antaneet lausuntonne toimenpideohjelmasta rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Kiitämme myös siitä, että toimenpideohjelmaan on selkeästi kirjattu tilannekuvaksi se, että Suomessa esiintyy rasismia ja syrjintää ja että ongelma vaatii uusia avauksia. Kulttuuri- ja taidealalla on laajasti otettu käyttöön turvallisemman tilan periaatteet, joka auttaa puuttumaan epäasialliseen käytökseen myös silloin, kun ihmiset viettävät vapaa-aikaa ja ovat päihtyneitä. Samat ohjeet toimivat kaikkialla, missä ihmiset kohtaavat toisiaan.

Kulttuuri- ja taidealalla rasismi heikentää ulkomailla syntyneiden taiteen ammattilaisten työllistymisen mahdollisuuksia ja myös vammaisten taiteilijoiden urapoluilla on useita rakenteellisia esteitä. Myös naisten ja miesten tasa-arvossa on tutkitusti merkittäviä haasteita esimerkiksi musiikkialalla. Olisi tärkeää, ettei valtiolta omalta taholtaan enää antaisi lainkaan polttoainetta rasisille puheelle edes huumorin varjolla ja yhdenvertaisuus yhteiskunnassa tosiasiallisesti kasvaisi, eikä heikkenisi.

Kulttuuripolitiikan kannalta on olennaista, että rasismien torjuminen ja yhdenvertaisuuden lisääminen viedään sisään nyt valmisteilla olevaan kulttuuripoliittiseen selontekoon. Käytännöllisten toimien osalta on tehty hyvä valmistelutyö, kun opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi toimenpideohjelman moninaisuuden edistämisestä taiteen ja kulttuurin alalla. On hyvä, että luonnoksessa viitataan tähän ohjelmaan ja jatketaan sen toimeenpanoa.

Kiitämme myös painotuksesta nuoriin. Kaikkien nuorten on saatava tuntee olevansa tervetulleita. Ylen Hyvin sanottua -tapahtuman keskustelussa nuoret arabitaustaiset suomalaiset kertoivat, mihin he kokevat olevansa tervetulleita. Esimerkit yhteiskunnasta olivat pikemminkin ulossulkevia, mutta kirjastot nousivat esiin positiivisena esimerkkinä paikasta, johon nuori voi kokea olevansa tervetullut vaikka käyttäisi huivia. Kirjastojen mahdollisuudet kansalaisyhteiskunnan olohuoneina kannattaakin hyödyntää.

Esitämme yhdeksi pääministerin johdolla käytävän yhdenvertaisuuskeskustelun teemaksi kaikkien yhteistä vapaa-aikaa, jossa kansalaisyhteiskunnan tilat, kulttuuri ja liikunta olisivat pohtimassa, miten kaikki tuntisivat olonsa tervetulleiksi ja turvallisiksi. Kulttuuriala voi tarjota omia kokemuksiaan turvallisemman tilan periaatteista esimerkiksi rytmimusiikin tapahtumissa.

Työelämän osalta kulttuurialalla on positiivisia kokemuksia anonyymista rekrytoinneista. Esimerkiksi orkesterimuusikoiden osalta sermin takana suoritettut koesoitot ovat auttaneet löytämään etevimmät taiteilijat ennakkoluulojen estämättä.

Kotouttamisen osalta muistutamme tarpeesta toteuttaa kulttuurista kotouttamista strategisesti. Kulttuurisesta kotouttamisesta on hyviä kokemuksia esimerkiksi työelämän ulkopuolella olevien maahanmuuttajanaisten osalta. Kaikkien on päästävä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan, ja esimerkiksi museot ovat tässä saavutettava resurssi, jota voisi hyödyntää nykyistä enemmän maahanmuuttajapalveluissa.

Rasismien vastaisessa kampanjassa olemme mielellämme mukana. Samoin osallistumme mielellämme yhdenvertaisuustapahtumaan.

Koska vain sitä, mitä mitataan, todella johdetaan, esitämme mittariksi THL:n TEAvisaria, josta käy ilmi esimerkiksi se, miten kuntien kulttuuripalveluissa otetaan huomioon eri väestöryhmät.

Meriläinen Rosa
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry